

Stúdentaráð Háskóla Íslands

Umsögn Stúdentaráðs Háskóla Íslands vegna Sóknaráætlunar höfuðborgarsvæðisins 2020-2024

Mál nr. 10/2020

Drög að Sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins 2020-2024 voru birt í samráðsgátt stjórnvalda þann 14. janúar 2020. Markmið áætlunarinnar um jákvæða byggðáþróun eru góð og við fyrstu sýn er jákvætt að sjá áherslu á betri almenningssamgöngur. Þróun byggðar, almenningssamgangna og þjónustu í Reykjavík er Stúdentaráði Háskóla Íslands hagleikið og leggur Stúdentaráð því áherslu á eftirfarandi.

Leiðarljós svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins

Þau sex atriði sem eru tiltekin sem leiðarljós svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins ríma vel við áherslur Stúdentaráðs um að nútímasamgöngur, útivistarsvæði og þjónustukjarnar séu mikilvægir þættir til að hafa í huga við uppbyggingu og framtíðarskipulag, sérstaklega þegar hugað er að miðsvæði borgarinnar. Um 1.600 stúdentar búa á háskólasvæðinu við Háskóla Íslands í stúdentaíbúðum og geta leiðarljósin skipt sköpum fyrir þróun þess svæðis.

Atvinna- og nýsköpun

Á blaðsíðu 14 í sóknaráætluninni koma fram punktar um vilja samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu í mállefnum nýsköpunar. Hér telur Stúdentaráð rétt að benda á yfirlýsingu ráðsins um heilbrigðismóttöku fyrir háskólanemendur. Fram kemur í yfirlýsingunni að rannsókn¹ sem framkvæmd var í HÍ sýndi þörf á sérstakri heilbrigðismóttöku fyrir nemendur. Útfærslan gæti verið ný af nálinni og í raun gefið færi á nýsköpun um hvernig heilbrigðisþjónusta er veitt. Þátttakendur í rannsókninni sögðust t.d. vilja leita á sérstaka heilbrigðismóttöku þar sem nemar myndu veita þjónustuna undir leiðsögn.

Það eru því ekki aðeins færi á að auka nýsköpun í velferðarmálum til að skapa fjölbreyttari þjónustu við aldraða, eins og fram kemur í áætluninni, heldur ætti einnig að huga að ungu fólki, sem er sá hópur sem síst er líklegur til að leita sér lækniaðstoðar og á heilsugæslur.² Stúdentaráð leggur því til að til viðbótar við hóp aldraðra sé lögð áhersla á að bæta þjónustu við ungt fólk og stúdenta undir meginflokknum “Velferð&samfélag” og nota til þess nýsköpun.

¹ Blaðsíðu 55 í Tímariti hjúkrunarfræðinga, 1. tbl. 91. árg. 2015

² Samkvæmt rannsókn um aðgang að heilbrigðisþjónustu á Íslandi frá árinu 1999 framkvæmd af Rúnari Vilhjálmssyni o.fl.

Stúdentaráð Háskóla Íslands

Umhverfis- og samgöngumál

Stúdentaráð tiltekur í fyrsta lagi að megináhersla á að samhæfa meðferð úrgangs á höfuðborgarsvæðinu yrði til bóta fyrir HÍ og stúdentagarða og hvetur til þess að hafðar séu hraðar hendur í þeirri vinnu. Þá telur SHÍ að útfærsla þessa atriðis megi ganga lengra en að *“skoða sameiginlega úrgangsflokkun á höfuðborgarsvæðinu”*. Nauðsynlegt er að samhæfa, samræma og einfalda flokkun á höfuðborgarsvæðinu hið fyrsta.

Í öðru lagi fagnar Stúdentaráð öðrum fjórum megináherslum sóknaráætlunarinnar. Mannkynið stendur frammi fyrir neyðarástandi í loftslagsmálum og telur Stúdentaráð umhverfis- og samgöngumál eiga að vera í forgangi við eftirfylgni áætlunarinnar.

Varðandi samgöngur, bls. 21, vill Stúdentaráð benda á að mikilvægt er að hafa í huga að tryggja aðgengi að almenningssamgöngum samhliða því að þeim sé komið á. Í því samhengi bendir Stúdentaráð á stefnu ráðsins í umhverfis- og samgöngumálum um að stúdentar hafi aðgengi að Umhverfispassa/U-passa sem tryggi þeim aðgang að almenningssamgöngum, á borð við strætó, rafmagnshlaupahjól, deilibíla og Borgarlínu, á viðráðanlegu verði. Til þess að mælanlegt markmið sóknaráætlunarinnar í umhverfis- og samgöngumálum um fjölgun farþega um 30% þarf að gera almenningssamgöngur bæði aðlaðandi og aðgengilegar og telur Stúdentaráð U-passi fyrir stúdenta geta spilað þar gríðar stórt hlutverk. Þá muni það einnig vinna að markmiði 7 um að minnka kolefnisspor höfuðborgarsvæðisins.

Til viðbótar við þetta styður Stúdentaráð markmið um fjölgun göngu- og hjólréiðaferða innan höfuðborgarsvæðisins en þessu þarf óhjákvæmilega að fylgja framkvæmdir sem auðvelda hjólréiðafólki og gangandi vegfarendum för sína. Stúdentaráð hefur komið athugasemdum sínum áleiðis til skipulagssviðs borgarinnar um göngu- og hjóllaleiðir á háskólasvæðinu sem ráðið vonast til að sjá verða að veruleika sem fyrst. Styður ráðið því markmiðið um fjölgun þessara ferða en ítrekar að bæta þarf úr aðstæðum til að markmiðið verði að veruleika.

Háskóli Íslands og stúdentagarðar við skólann eru algjörlega miðsvæðis og getur skipulag, þjónusta og samgöngur til og frá svæðinu spilað gríðarstórt hlutverk í framtíð höfuðborgarsvæðisins. Því þurfa hagsmunaaðilar að leggjast á eitt og gera háskólamenningu og háskólasamfélagið þannig að auðvelt sé að vera umhverfisvænn.

Velferð og samfélag

Stúdentaráð telur hér rétt að ítreka það sem fram hefur komið um að ekki er aðeins nauðsyn á fjölbreyttari þjónustu fyrir aldraða heldur einnig ungt fólk og sérstaklega stúdenta.

Stúdentaráð Háskóla Íslands

Samkvæmt [rannsókn](#) frá 2018 mældust 34,4% nemenda í HÍ, HR og HA yfir klínískum mörkum þunglyndis og tæp 20% yfir klínískum mörkum kvíða. Stúdentaráð hefur síðan þá fengið frekari kynningu á öðrum rannsóknum sem eru nú til úrvinnslu á geðheilsu stúdenta í Háskóla Íslands og samkvæmt frumniðurstöðum þeirra rannsókna er marktækur munur á kvíða, streitu og þunglyndi háskólanema við HÍ, miðað við sama aldurshóp á landsvísu. Þá hefur fram komið að rannsóknir hafa sýnt að ungmenni séu ólíklegust af aldurshópum til að leita á heilsugæsluna.³ Rannsóknir hafa einnig sýnt að mikilvæg leið fyrir heilsugæsluna til að nálgast ungmenni sé í gegnum skóla.⁴ Ísland hefur í raun þá sérstöðu að ekki er boðið uppá nemendaheilsugæslu á háskólastigi.⁵ Stúdentaráð telur því ljóst að þörf er á sérstakri heilbrigðismóttöku fyrir háskólanema á háskólasvæðinu og hvetur borgina til að huga að því að koma til móts við þá þörf í sóknaráætluninni. Slíkt úrræði felur í sér inngrip snemma á lífsleiðinni og rímar því vel við vilja til að *“auka forvarnir og snemmtæka íhlutun í velferðarmálum”*.

Samantekt

Stúdentaráð telur margt gott koma fram í sóknaráætluninni. Á sama tíma eru fleiri sóknarfæri í boði, studd rannsóknum, sem má færa inn í áætlunina. Þegar kemur að bættri þjónustu, umhverfisvænu samfélagi, minnkun kolefnisspors og aukinni hamingju er mikilvægt að líta til þess að nauðsynjar á borð við matvörur og heilbrigðisþjónustu eru stúdentum fjarlægjar í dag. Almenningsgöngur í næstu matvöruverslun eru ekki nógu góðar og er aðgengi stúdenta að heilsugæslu ekki gott.⁶ Í dag er hagkvæmasta leið þeirra stúdenta sem búa á háskólasvæðinu til að sækja sér nauðsynjar, á borð við matvöru, að aka með einkabíl á Granda og versla þar. Þá er ekki heilsugæsla í göngufæri fyrir þessa stúdenta og telur stúdentaráð færi og nauðsyn á að heilbrigðisþjónustu og matvöruverslun verði komið á svæðið. Slíkt gæti myndað þjónustukjarna á svæðinu fyrir þá 1.600 stúdenta sem þar búa, dregið úr þörf þeirra á einkabílnum, auk þess að þúsundir starfsfólks og stúdenta sem koma á háskólasvæðið hvern dag gætu nýtt sér þjónustuna. Hér fara því meginflokkar sóknaráætlunarinnar um *umhverfis- og samgöngumál* og *velferð og samfélag* saman.

³ Samkvæmt rannsókn um aðgang að heilbrigðisþjónustu á Íslandi frá árinu 1999 framkvæmd af Rúnari Vilhjálmssyni o.fl.

⁴ Samkvæmt rannsókn um aðgang að heilbrigðisþjónustu á Íslandi frá árinu 1999 framkvæmd af Rúnari Vilhjálmssyni o.fl.

⁵ Samkvæmt rannsókn um aðgang að heilbrigðisþjónustu á Íslandi frá árinu 1999 framkvæmd af Rúnari Vilhjálmssyni o.fl.

⁶ 40% íslenskra nema í könnun frá 2011 höfðu ekki heimilislækni á höfuðborgarsvæðinu og 70% erlendra nema, Tímariti hjúkrunarfræðinga, 1. tbl. 91. árg. 2015